

Verduurzaming museumgebouwen in gang gezet met BREEAM-NL In-Use voor Musea

'We zijn het aan onze stand verplicht'

- Matthijs Timmers -
Tekstschrijver/perswoordvoerder
DBGC / BREEAM-NL

Waarom ontlenen musea hun bestaansrecht? Juist, musea zorgen ervoor dat waardevolle collecties op een duurzame wijze worden beheerd en behouden. Dan is het eigenlijk heel logisch dat deze 'corebusiness' plaatsvindt in een duurzaam gebouw. Dat vinden een achttal pioniers in de museumwereld ook. Op dit moment werken zij aan een duurzaamheidskeurmerk voor museumgebouwen: BREEAM-NL IN-Use Musea.

'EEN DUURZAAM GEBOUW IS EEN SECOND SKIN VOOR MUSEA.'

Martin Oor, hoofd facilitair bedrijf van het Van Gogh Museum is een van de deelnemers die meewerkt aan de ontwikkeling van dit keurmerk. Het Van Gogh Museum ging voor een verbouwing ruim zeven maanden dicht. 'Het was het uitgelezen moment om in te zetten op verduurzaming', vertelt Oor. Het museum pakte het meteen goed aan. Zo is het nieuwe Van Gogh voorzien van een moderne en duurzame klimaatinstallatie, waarmee per zaal het gewenste klimaat gereguleerd kan worden. In een 160 meter diepe put onder het museum is een warmte-koude opslag geplaatst, die in de zomer warmte vasthoudt en in de winter het gebouw hiermee kan verwarmen. Het gehele dak is vervangen en extra geïsoleerd, wat betekent dat 1.500 m² nieuwe dakbedekking en zo'n 200 nieuwe daklichtkoepels aangebracht zijn.

AAN DE SLAG MET BREEAM-NL

Martin Oor trof enkele andere pioniers op het gebied van duurzaamheid in de museumwereld tijdens een congres, eind vorig jaar. Stefan van Uffelen was hier ook. Van Uffelen is directeur van de Dutch Green Building Council (DGBC), de organisatie die de BREEAM-NL duurzaamheidslabels ontwikkelt en beheert. Hij peilde daar of er behoefte is aan een standaard label om de duurzame prestaties van museumgebouwen te meten en te beoordelen. Hier bleek vraag naar. Onder projectleiding van Sander van den Berg van Corporate Facility Partners (CFP) gingen Martin Oor van het Van Gogh Museum en vertegenwoordigers van het Kröller-Müller Museum, het Noord-Brabants Museum, Museum 't Valkhof, het Tropenmuseum, Kasteel Amerongen, Het Nieuwe Instituut (voorheen NAI) en het Van Abbemuseum aan de slag met de ontwikkeling van dit keurmerk. Als beheerder van het keurmerk zorgt DGBC voor de supervisie op het proces.

Van den Berg is erg te spreken over de inzet van de deelnemende partijen: 'Hoewel de belangen van alle musea duidelijk verschillen - bij de een is het een intrinsieke motivatie, bij de ander is het alleen energiebesparing - is de belangstelling en inzet zeer groot.'

Voor het Van Abbemuseum is energiebesparing een belangrijk doel in de verduurzaming van het museum. Trudy van de Meerakker, facilitymanager van het Van Abbemuseum in Eindhoven vertelt: 'We zijn vijf jaar geleden gestart met een energie-scan. Daaruit volgde een pakket aan energiebesparende maatregelen waar ook forse investeringen mee gemoeid waren. Inmiddels zijn alle maatregelen doorgevoerd en besparen we aanzienlijk op het verbruik van elektra en gas. Als je duurzaamheid nastreeft, wil je prestaties ook kunnen meten en kunnen vergelijken met een norm. BREEAM-NL vormt hierbij een hele goede leidraad.'

'TRAJECT KOMT ALS GEROEPEN'

Niet alleen de motivatie om te verduurzamen is per museum anders, ook de fase waarin musea het duurzaamheidsproces inspringen, verschilt. Hebben het Van Abbemuseum en het Van Gogh Museum onlangs grondige maatregelen genomen, het Kröller-Müller Museum staat aan de vooravond van forse ingrepen. 'Voor ons komt dit traject dus als geroepen', vertelt zakelijk adjunct-directeur Rinus Vonhof.

In 1991 was hij een van de eersten die duurzame maatregelen toepaste in het museum. 'Wij hadden destijds een techneut die dat fantastisch kon. Niet voor niets hadden wij toentertijd het op een na duurzaamste overheidsgebouw van Nederland (wij waren toen nog van de overheid)', Vonhof noemt een aantal maatregelen die destijds zijn genomen, bijvoorbeeld slim omgaan met de koeling en de verwarming van het museum. Of het

goed monitoren van het buitenklimaat waardoor je binnen al kunt anticiperen op het energieverbruik. De amplituden die ontstaan door heftig stoken of flink koelen kun je hiermee afvlakken.

'Inmiddels zijn de installaties afgeschreven', geeft Vonhof toe. 'We hebben de komende jaren 8 miljoen euro om ons gebouw te renoveren. En te verduurzamen. We zijn het ook aan onze stand verplicht, we liggen zo ongeveer in het groenste stukje van Nederland, de Veluwe.' Momenteel worden adviseurs aangesteld die gaan bekijken welke maatregelen genomen kunnen worden om het Kröller-Müller Museum weer op de toekomst voor te bereiden. 'Het ligt allemaal nog open', vertelt Rinus Vonhof. 'We zouden bijvoorbeeld het hout van het bos kunnen gebruiken voor het opwekken van energie, maar daar hebben we een verwerkingsfabriek voor nodig. We kijken naar de toepassingen van waterstof, maar het ontploffingsgevaar naast een museum met topstukken is een risico. We hebben ook 13.000 m² plat dak, daar kunnen we natuurlijk ook gebruik van maken. Binnenkort gaan we keuzes maken, maar het ambitieniveau is hoog. Wij streven naar een 4 sterren BREEAM-NL In-Use Musea certificaat.'

VOORLOPERS

De acht deelnemende partijen zijn voorlopers op het gebied van verduurzaming van hun gebouw. Martin Oor (Van Gogh) merkt dat voor veel musea de collectie nog steeds vaak het enige aandachtsg gebied is. Voor een duurzaam gebouw is nauwelijks aandacht of geld. 'Het heeft natuurlijk ook met de museumorganisatie te maken', aldus Martin Oor. 'Voor een grote organisatie waarbij duurzaamheid ook door de directie wordt gedragen, is een duurzaam gebouw dichterbij dan voor een museum met drie man personeel.'

Projectleider Sander van den Berg van CFP ziet dat er wel degelijk stappen naar verduurzaming